

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *Zichy Jenő az Eötvös-
asztalnál*

Forrás:

Új Hírek

1306
(Helv)

1906 XII. 28.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Zichy Jenő

Idő

"1906"

Személy

Zichy Jenő az Eötvös asztalnál.

Aproságok az „Ipargrófról”.

Zichy Jenő grófot, a politikust, az ipar-
ésdőt, a műbarátot és a főurat már kellő-
képpen elparentálták az újságok. Csak ép-
pen az embert, az apró-cseprő dolgaiban
regnyilatkozó szívet és kedélyt nem mutat-
ták be. Bizonyos, hogy ennek a megnyilvá-
nulását nem a parlamentben, sem a kon-
gresszuson, sem pedig gyűléseken nem lát-
ják. Szűk baráti körben egy-egy elejtett
szófordulat, egy anekdota nagyobb vilá-
gosságot derít a jellemén, mint vaskos ta-
nulmányok, amiket a nem köznapi ember
tevékenységéből szűrt volna le a megfigyelő.

A grófnak legmeghittebb társasága az a
népes körasztal volt, amit az Abbázia-ká-
véházban *Eötvös-asztalnak* mondanak. Na-
gyon fesztelenül és otthoniasan érezte itt
magát a vajda társaságában, akihez egyéb-
ként sok lelki tulajdonság is fűzte. Mind a
kettő ama utolsó mohikánok közül való,
akikben a lángoló fajszereket harmonikusán
egyesül az európai világnézlettel. Amit
Eötvös szemlélődéssel, gondolkodással és el-
meleti tanulással elért, a nagy univerzális
műveltséget azt Zichy Jenő utazgatással,
látóköreinek szélesítésével igyekezett el-
érni. A fejedelmi vagyon, amely rendelkezé-
sére állott, ebbeni törekvésért nagyon is
elmozdította.

Utatrásai, különösen azok, amelyeket
előszóval adott elő, színesek, elevenek, oly-
kor megkapók valának. Szépen tudta cso-
portosítani az előadandókat, úgy, hogy né-
melykor művészi volt az előadása. Ezek
nyáron rendszerint hajnalig tartottak.
Akkor a társaság kiment az Oktogon-térre
és a budai oldal felé nézett, ahol a hegyek
mögül szép lassan előkerült a nap tüzkor-
onája. Olyankor Zichy gróf összetette ke-
zeit és fohászzkodott:

— Hála adassék neked, uram istenem,
hogy itt is megmutatod felkelő napodat
és nem kell elzárándokolnunk a Rigré!

Ha esténként megehezett, csak tojást ren-
delt. Kávéházban ilyen időben már is
csak ezt ehet. De amikor látta, hogy vagy
Samu bácsi (Törtely), vagy a főkollega
(Vadász), vagy a fődoktor (Reiner) tojást
hozat, azonnal megintette őket:

— Gyerekek sokat ne egyetek, mert szív-
bajt kaptok tőle!

Erre a jóakórú intésre a vajdának is
megvolt a stereotip válasza:

— Igen ám, de nem közvetlenül kapják
a szívbjajt!

Csakhogy a vajda a válaszát valamivel
magyarosabban fejezte ki.

Egyszer Vadász bácsit arra kérte, ki-
bérné őt a New-York-kávéháza. Annak ide-
jén volt, amikor Ernő főherceg fia főpin-
céri szolgálatokat teljesített a nevezett he-
lyen. Megfigyelni akarta a főpincéert, aki
származása után talán inkább lehetett
volna vendég a New-Yorkban. Nem is
szólva New-Yorkról, ahol egy milliárdos
kisasszonynak a férje lehetett volna. Ezt
az embert akarta a gróf inkognito kiis-
merni. De a kíséretnek aggályai támadtak.

— Hogyan szállítsam kegyelmességedet,
hiszen ha a köteles címzést használom,
akkor felismeri a hercegi sarjadék a szán-
őket és nem beszél majd azt, amire gróf
ur kíváncsi.

— Kedves barátom, volt Zichy válasza,
engem soha másképp ne szállítson, csak „te-
kintetes” urnak. Erre a címzésre vagyok
legbüszkébb. A „méltóságos” titlust az
apám adta, az „excellenciás”-t a király.
Csak a „tekintetes” címet szereztem ma-
gam. Azzal, hogy sikeresen lettem az ügy-
védi vizsgámat.

Nagyon neheztelt azokra a mágnásokra,
akik külföldről szereztek be ruhaszükség-
letüket. És minden rábeszélő képessége,
amit a magyar iparpártolásra szolt, hiába
való volt. Ezeket megtréfálom, mondta egy-

szer az Eötvös-asztalnál. Összevásárolt egy
csomó itthon készített cilindert és kalapot.
Nem sajnálta a vám és fuvarpénzt és be-
küldte a csomagot egy ismerős londoni
kereskedőnek azzal az utasítással, hogy a
portékát bélelje ki a saját címzésű bélésel-
vel és ha magyar megrendelő kér kalapot,
ezekből küldjön. A mágnásoknak pedig
megmondta a címet. — Itt vegyetek kala-
pot, ez a legelső cég Londonban — mondta
— én is nála vásárolnék, ha magyar ipar-
pártoló nem lennék. A mágnások pedig kö-
télnék álltak és vettek külföldről a magyar
készítményt. A hasznos turpisság kislült.
Az eredménye az lett, hogy *szégyenből* a
főurak közül többen nem folyamodtak Lon-
donba kalapért.

Az ügyes elbeszélő gyakran megakadt
egy olyan szón, amelyet naponta többször
is használt. Valami érthetetlen szórako-
zottság volt ez.

Egy ízben fia kalandjait akarta el-
beszélni az asztalnál és éppen egyetlen fia
neve nem jutott az eszébe. Odaszólt az élő
lexikonnak:

— Doktorkám, hogy is hívták azt a hi-
res festőt?

— Raffael, volt a lexikon válasza.

— Igen, igen Raffael; a fiam is Raffael,
csakhogy egy „f”-el.

Nagyon elbüszkélkedett azzal, hogy a
krimi háboruban az almai csata lefolyása
alatt ugyanazon a napon, amikor Jerome
hercegnek a bátorsága az inába szállt,
ő egy sást lött. A sas ott van
most is rózsaucai muzeumában. De azért
bizalmas körben bevallotta, hogy nem volt
nagy művészet lepuftantania a madár-ki-
rályt ott, ahol a harczi zaj olyan volt, hogy
a három irányt is megfigyelő sas nem is
kísérlette meg a menekülést.

Kinai utja felé *Tomszokban* hosszabb pi-
henőt tartott. Régiségvásárló kedve sehó-

sem nagyra ei és sorra járta az öszere-
ket. Egy helyütt igen olesón az osztrák-
magyar hadsereg mozgósítási terveit kínál-
ták neki. A gróf nyomban hosszu tele-
grammot küldött a közös hadügyminiszte-
riumba Bécsbe és megkérdezte, mitévő le-
gyen a titkos irás dolgában. A válasz igen
kurta volt: Ne törődjön vele a gróf. Ha
sokat utazik, bizonyos, hogy utjában más
titkos terveket is fog találni. Mert a kém-
szolgálatot contra-kémszolgálatl szokták
ellensúlyozni.

Ezt az élményét akkor mondogatta el,
amikor a Dreyfus-ügy dühöngött világ-
szerte. Akkoriban igen sok szó esett a
contra-spionagról és ezt az epizódot, mint
vele megtörténtet mondogatta el.

Míg fiatalember volt, gyakran eljároga-
tott apja, Zichy Ödön gróf birtokaira. Az
öreg gróf kiváló műpártoló volt és egy
nagy művészi ambíciókkal megáldott főur,
de birtokait nagyon elhanyagolta. Jer-
grófnak ez sehogyse tetszett. Inkognito jött
haza és látta, hogy a kasznár négyesfoga-
ton hajt be a városba és hallotta, hogy
a számtartó ur ugy mulat, hogy még a fő-
ispán se különben. Gyakran szóváltás volt
emiatt apa és fia között. De az állapotok
a régiek maradtak. Addig míg az öreg
Edmund gróf örökre le nem zárta szemeit.
Akkor a fiatal gróf első dolga volt, hogy a
régii személyzetet elbocsátotta.

Hosszu ideig az volt a szokása, hogy
„isten áldja meg” üdvözlettel köszöntötte
az embereket és „éljen a haza!” volt a
bucuköszönsége.

Végrendeletében is ezzel bucsuzik.